

IS LÄNS TIDNING

ovember 2010

Vecka 45 • Nummer 262 • Pris 10 kronor

Ska bli gratis med vårdbesök

Det nya minoritetsstyret, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet presenterade sin politik för den kommande mandatperioden igår.

Man ska titta över möjligheterna till att det kan bli gratis att gå till vårdcentralen.

– Många åker till sjukhuset direkt istället för

till vårdcentralen. Många låter bli att gå dit av ekonomiska skäl. Ska det vara första linjens vård ska det vara absolut topptillgänglighet, säger Sören Kviberg, gruppleddare för Vänsterpartiet.

Trojkan tänker också införa gratis tandvård upp till 24 år.

SIDAN 8

Torsdag

SKARA

Skakande föreläsning om våld

140 personer dör av våldsbrott varje år i Sverige.

De flesta klarar sig alltså men många dras med livslånga skador.

Sören Sanz är vårdchef på Södersjukhusets akutmottagning i Stockholm. Redan 1987 var han med och startade en grupp som verkar för att förebygga våld. Med hjälp av bilder och berättelser om några av sjukhusets patienter hoppas de väcka upp så många som möjligt innan våldet sker.

– Varenda slag är en kriminell handling, påminde Sanz under den starka föreläsningen, där en person var nära att svimma.

SIDAN 4

Våld. Det syns i ögonen när en person nästan har strypts, förklarade Sören Sanz, vårdchef.

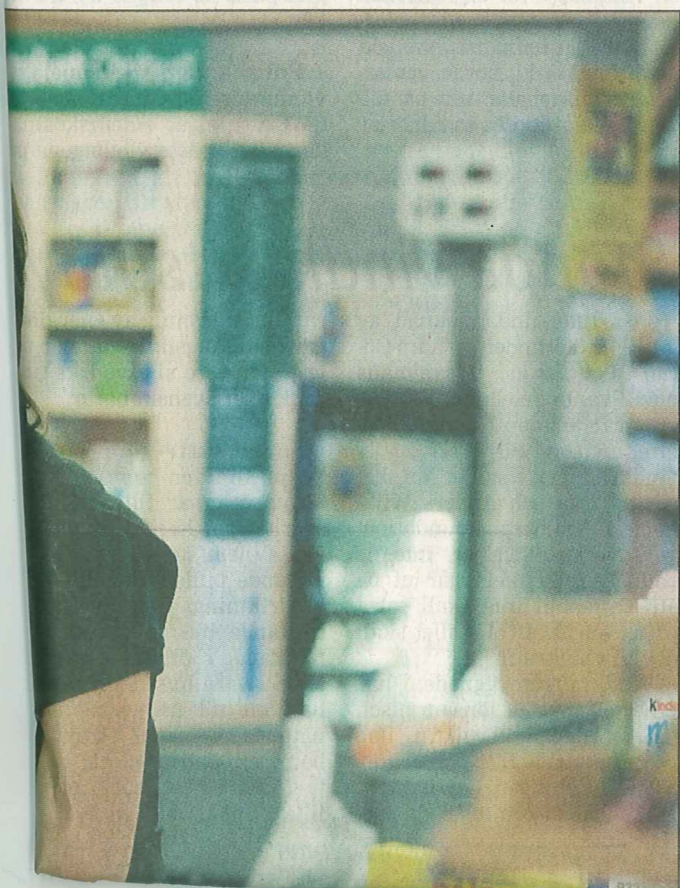
BILD: ANNIKA ELWING

VARA

Hoppas på felberäkning. Om Icas kalkyler slår in, att Kvantum i Vara ska ta 15 procent av de andras omsättning, kommer Karl-Åkes Storköp i Levene inte att överleva, säger Kalle Karlsson, en av delägarna.

BILD: PEO JANSON

I blickfånget. Foto är ett stort intresse för Olivia Carlsson som är nummer 4 av årets luciakandidater.
BILD: ANNIKA ELWING

Olivia önskar en kamera i julklapp

SKARA I det lilla samhället Händene utanför Skara bor Olivia Carlsson som till vardags går på De la Gardiegymnasiet i Lidköping. I julklapp önskar hon sig en kamera för att kunna ägna sig mer åt sitt största intresse – fotografering.

LUCIKANDIDAT 4

Vad läser du för gymnasieprogram?
– Bild och form på De la Gardiegymnasiet
Vad planerar du att göra efter studenten?
– Resa till Australien.
Vad gillar du att göra på fritiden?
– Vara med kompisar och fotografera.
Vad gör du helst på en ledig dag?
– Är med kompisar eller tar det lugnt.
Vilken är din favoritfilm?
– Lejonkungen.
Vad läser du helst?
– Fantasyböcker eller böcker med spänning.

FAKTA

Namn: Olivia Carlsson.
Ålder: 16 år.
Bor: Händene.
Stort intresse: Fotografering.

det. Jag är den första i vår släkt.

Vad är det bästa med lussefirandet?

– Lussekatterna.

Vilken är den bästa lusselåten?

– Längesen tog sommaren slut.

Hur ska en bra lucia vara?

– Trevlig och hon ska sjunga bra.

Vilken är din bästa egenskap som luciakandidat?

– Trevlig.

Föredrar du pepparkakor eller lussebullar?

– Lussebullar.

Vem anmälde dig till att bli luciakandidat?

– Min mamma.

Vad är det bästa med julen?

– Gemenskapen och familjen.

Hur ska du fira julfest?

–

Gripande föreläsning om våld och dess konsekvenser

SKARA En person var nära att svimma när Sören Sanz, vårdchef på Södersjukhusets akutmottagning, visade bilder på våldsoffer.

– Det händer varenda gång. Till och med när jag talar för kirurger, konstaterade Sanz lugnt under föreläsningen om våld och dess konsekvenser.

Europas största akutmottagning finns på Södersjukhuset i Stockholm, och där tar sjukvårdspersonalen hand om 3 500 våldskadade personer varje år. Många går att lappa ihop, men inte alla.

Inte den kille som blev slagen i huvudet med en hemmagjord bång, till exempel.

” Vi tog det försiktigt med honom, han fick inte gråta. Om kniven skulle lossna skulle han dö på tre hjärtslag.

Han kom in till akutmottagningen, redig och klar, berättade vem han var och vad som hade hänt. På huvudet fanns svullnader och han röntgades.

– När vi fick se den här bilden, säger Sören Sanz och visar röntgenbilden, fick vi nästan hjärtslag.

Bilden visar två kraftiga blödningar i hjärnan. Killen skickades genast iväg i ambulans till Karolinska sjukhuset där de kunde ta hand om honom bättre, men han avled på vägen dit.

Valium för att glömma

Igår föreläste Sören Sanz i Djäkneskolans aula för elever på Katedralskolan. På kvällen hade han en föreläsning för allmänheten, och idag fortsätter han med ytterligare två pass för gymnasieklasser. Det är en del i det brottsförebyggande arbete som pågår under veckan med hjälp av olika föreläsare.

Och nog kan man säga att

Sören Sanz är en viktig del i det.

Med lugn röst, konstaterande fakta och gripande glimtar ur unga misshandelsoffers erfarenheter förklarade han vad som kan ske när någon blir slagen. Bilderna som visades förstärkte det hela.

Kroppen är fenomenal. Ju mer man vet om den desto mer fantastisk verkar den vara, menar Sören Sanz.

Enda felet är att den är så ömtålig. En knuff kan leda till döden.

– Även om man är ung, frisk och vältränad så har man en kropp som är otroligt sårbar.

Av de synbara skadorna går det att läka mycket, men en misshandel medför ofta allvar-

liga konsekvenser som inte syns.

Killen som fick en spark mot skrevet blev steril. En annan kille

fick efter en misshandel en mindre förlamning i halsen som gör att han aldrig mer kommer att kunna äta eller dricka något.

En utslagen ögonbotten går inte att reparera.

En avslagen käke går att fixa till, men då måste patienten i fråga vara vid medvetande och utan smärtlindring för att själv veta var käkens korrekta plats är.

Därefter går det att operera. Innan patienten vaknar får han lite valium för att närminnet ska försvinna så att han aldrig behöver minnas hur ont det gjorde att få käken på plats.

Kämpade mot dödsångest

Det värsta är när våldet sker mot huvudet. Hjärnblödning är den vanligaste dödsorsaken vid våldsbrott.

– En 17-åring som har drabbats av en hjärnblödning är inte friskare än en 70-åring som

Misshandel. Dessa våldsbrott sker varken i New York eller Sydafrika, utan här, påminde Sören Sanz som föreläser om våld för 16 000 skolungdomar per år. BILD: ANNIKA ELWING

fått en stroke, sa Sören Sanz och berättade om den långa vägen tillbaka då patienten måste lära sig att gå, äta och tala på nytt.

När det blev förbjudet att bära kniv på allmän plats försvann inte knivarna, utan blev mindre och vassare och lättare att gömma. Den som får en kniv i hjärtsäcken har mycket små chanser att överleva. Sören Sanz har sett en enda person klara sig efter en sådan skada. Killen överlevde eftersom kniven fick sitta kvar tills han kom till sjukhuset.

Det var sju mil i ambulans till sjukhuset och killen, som var vid medvetande, kämpade mot sin dödsångest. Han kände

hur kniven rörde sig varje gång som hjärtat slog. I början rörde den sig fort, sedan allt långsammare.

– Vi tog det försiktigt med honom, han fick inte gråta. Om kniven skulle lossna skulle han dö på tre hjärtslag, berättade Sanz.

Englas minnesflagga

Sören Sanz är ordförande i föreningen RAV – Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade. På en gruppbild syns anhöriga som har blivit riksbekanta efter vad som har drabbat deras familjemedlemmar.

En aktivitet som de ägnar sig åt i föreningen är att sy

minnesflaggor åt de döda. Publiken får se flaggor för Trez som sköts ihjäl i Malmö, Engla, Arbogabarnen och Marcus som slogs ihjäl när han bad ett par personer att inte kissa på vägen. Det finns också en bild på Sörens eget flaggprojekt.

– Den här har jag hållit på med i ett och ett halvt år. Den blir nog aldrig färdig. Den är till min pappa som dog efter en ränmisshandel när jag var 23 år.

ANNIKA ELWING

0511-77 01 65

SKARA FILMFESTIVAL

Dagens filmer

Cornelis

Invigningsfilm och förhandspremiär av den emotsedda filmen om en av våra största musiklegender Cornelis Vreeswijk. Filmen, i regi av Amir Chamdin, är en naken, ärlig och kärleksfull skildring, där vi får följa och uppleva stora delar av Cornelis musikalster. Men den skildrar också människan Cornelis, som hela sitt liv sökte kärlek och bekräftelse.

The Ghost Writer

Ewan McGregor spelar en spökskrivare, som åtar sig uppdraget att avsluta den f.d. brittiske premiärministern Adam Langs memoarer, sedan den förste spökskrivaren drunknat under mystiska omständigheter. En klassisk thriller av en mästare i genren, Roman Polanski.

BRIDGE

Pensionärsbridge

SKARA Till Skara pensionärsbridges tävling den 9 november kom på grund av snöstormen endast 7 par; 21 brickor spelades, medelpoäng 42. Segrade gjorde paret B. Rundcrantz, H. Rundcrantz med 45 poäng; 2) M. Hallenberg S. Käck, 43; 3) A. Kossarelos M. Jonsson, 42; 4) L. Höberg G. Bennerhed, 40; 5) J. Polzer E. Jannesson, 38; 6) par nr 4, 29; 7) par nr 7, 20 poäng.

INSÄNT

Redaktör: Jens Fransson, 0511-77 01 02
Adress: "Insänt", Skaraborgs Läns Tidning, Skaraborgsgatan 17, 532 30 Skara, e-post: red.skl@vgt.se
Du får skriva under signatur men måste skicka med namn